

ЮРИДИЧНІ НАСЛІДКИ НАСИЛЬСТВА ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

ЯКЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПОКАРАННЯ ПЕРЕДБАЧЕНО ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ ГЗН?

Значна кількість форм гендерно зумовленого насильства (ГЗН), але не всі, підпадають під кримінальну відповідальність, їх перелік відрізняється в різних країнах. В Україні кримінальна відповідальність передбачена за вчинення таких форм ГЗН:

<p>домашнє насильство, що призвело до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи (ст. 1261 Кримінального кодексу України, ККУ)</p>	<p><u>громадські роботи на строк від 150 до 240 годин, або арешт на строк до 6 місяців, або обмеження волі на строк до 5 років, або позбавлення волі на строк до 2 років</u></p>
<p>примушування до абортів (ст. 134 ККУ)</p>	<p><u>обмеження волі на строк до 5 років або позбавлення волі на строк до 3 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років або без такого</u></p>
<p>примушування до шлюбу (ст. 1512 ККУ)</p>	<p><u>обмеження волі на строк до 5 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років або без такого</u></p>
<p>Зґвалтування (ст. 152 ККУ)</p>	<p><u>арешт на строк до 6 місяців або обмеження чи позбавлення волі на строк до 3 років</u></p>
<p>сексуальне насильство (не пов'язане з проникненням в тіло іншої особи, ст. 153 ККУ)</p>	<p><u>позбавлення волі на строк від 3 до 5 років</u></p>
<p>примушування до вступу в статевий зв'язок (ст. 154 ККУ)</p>	<p><u>позбавлення волі на строк до 5 років</u></p>
<p>вчинення дій сексуального характеру або розпусних дій щодо особи, яка не досягла 16-річного віку (ст. 156 ККУ)</p>	<p><u>штраф до 850 грн або арешт на строк до 6 місяців</u></p>
<p>домагання дитини для сексуальних цілей (ст. 1561 ККУ)</p>	<p><u>обмеження або позбавлення волі на строк до 5 років</u></p>

<p>умисне пряме чи непряме обмеження прав або встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян за ознакою статі (ст. 161 ККУ)</p>	<p><u>штраф у розмірі від 3 400 грн до 8 500 грн або обмеження волі на строк до 5 років, або позбавлення волі на строк до 3 років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років або без такого</u></p>
<p>торгівля людиною, вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою її сексуальної експлуатації (ст. 149 ККУ)</p>	<p><u>позбавлення волі на строк від 3 до 8 років</u></p>
<p>виготовлення, розповсюдження предметів порнографічного характеру, примушування до участі в їх створенні (ст. 301 ККУ)</p>	<p><u>штраф від 17 000 грн до 68 000 грн, або арешт на строк до 6 місяців, або обмеження волі на строк до 3 років</u></p>
<p>виготовлення, розповсюдження, збут дитячої порнографії або примушування неповнолітньої особи до участі у створенні дитячої порнографії (ст. 301 ККУ)</p>	<p><u>позбавлення волі на строк від 8 до 12 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років</u></p>
<p>втягнення або примушування неповнолітньої особи до участі у видовищному заході сексуального характеру (ст. 301 ККУ)</p>	<p><u>позбавлення волі на строк від 7 до 10 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років</u></p>
<p>втягнення особи в заняття проституцією або примушування її до зайняття проституцією, сутенерство (ст. 303 ККУ)</p>	<p><u>позбавлення волі на строк від 3 до 5 років</u></p>

Примітка: за деякі кримінальні правопорушення ККУ передбачено суворіші види покарання у разі наявності обтяжуючих обставин.

За загальним правилом кримінальна відповідальність настає з 16 років, а за зґвалтування та сексуальне насильство – **з 14 років**.

За вчинення домашнього насильства або насильства за ознакою статі, що не спричинило тілесних ушкоджень, внаслідок якого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, передбачена адміністративна відповідальність у вигляді накладення штрафу від 170 до 340 грн, або громадських робіт на строк від 30 до 40 годин, або адміністративного арешту на строк до 10 діб. При цьому, адміністративна відповідальність настає з 16 років.

ЧИ ІСНУЮТЬ ЯКІСЬ ЦИВІЛЬНІ ЗАСОБИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ДЛЯ ЖЕРТВ?

Цивільно-правові способи захисту осіб, що постраждали від насильства за ознакою статі:

- ➔ **стягнення матеріальної та/або моральної шкоди**, що детальніше розглянуто у брифі № 15 "Компенсаційні механізми для жертв ГЗН";
- ➔ **видача судом обмежувального припису стосовно кривдника**, що детальніше розглянуто у брифі № 6 "Правові засоби захисту для жертв домашнього насильства";
- ➔ **звернення зі скаргою до державних органів, органів влади АР Крим, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, Уповноваженого ВРУ з прав людини, а також до Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок** (у разі, якщо вичерпані внутрішні засоби правового захисту або якщо застосування таких засобів захисту невиправдано затягується).

Ця довідка розроблена Данською радою у справах біженців (DRC) завдяки фінансуванню від Європейського Союзу, а також щирій підтримці американського народу, наданій через Бюро з питань гуманітарної допомоги Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

Деякі терміни, що використовуються у цьому документі, взяті із законопроектів або чинного законодавства. Відповідальність за зміст довідки несуть виключно автори. Погляди, висловлені в цьому документі, жодним чином не повинні сприйматися як відображення офіційної позиції Європейського Союзу, USAID, уряду США чи DRC. Ні Європейська комісія, ні уряд США не несуть відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в довідці.